

**С.О. Левицька, д-р екон. наук,
проф. кафедри обліку та аудиту,
декан факультету економіки та підприємництва,
Національний університет водного господарства
та природокористування, м. Рівне**

ПОГЛИБЛЕНЕ ВИВЧЕННЯ ДІЛОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ПОТРЕБИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

На сучасному етапі розвитку бухгалтерського обліку однією з визначальних рис є реформація обліку підприємницької та непідприємницької діяльності на принципах міжнародних облікових стандартів (МСБО) з урахуванням особливостей та потреб вітчизняної економіки.

Очевидною є необхідність становлення високоосвіченого фахівця з бухгалтерського обліку та аудиту, який відповідає практичним та морально-етичним вимогам сьогодення.

В таблиці систематизовано інформацію про рівень знань та навиків, якими повинен володіти сучасний фахівець економічного напрямку.

Поза увагою вищих навчальних закладів, на жаль, залишається вивчення майбутніми фахівцями Кодексу етики Міжнародної федерації бухгалтерів (далі – Кодексу).

Кодекс визнає, що цілі бухгалтерської професії полягають у виконанні роботи у відповідності із самими високими стандартами професіоналізму, в забезпеченні найкращих результатів роботи, у додержанні суспільних інтересів. Відтак, вимагають дотримання чотирьох основних категорій: *достовірності* надання інформації, *професіоналізму* у виконанні обов'язків, *якості послуг* у відповідності з вимогами споживачів, *довіри* як з боку користувачів, так і суспільства в цілому до результатів роботи фахівця.

Для досягнення цілей спеціалісти повинні дотримуватись ряду фундаментальних принципів: порядності, об'єктивності, професійної компетентності, конфіденційності, відповідності правилам професійної поведінки, дотримання *технічних стандартів*.

Вихід суб'єктів господарювання на зовнішньоекономічний ринок (заключення угод, ділова переписка, документування тощо), необхідність вивчення питань міжнародної облікової практики, світових принципів менеджменту діяльності вимагають знань іноземної мови, які закладаються в шкільні роки, а набувають професійного наповнення під час подальшого навчання.

Впровадження у вузах України інноваційних навчальних технологій передбачає створення системи "мобільності" студентів, в основі якої – перебування під час навчання в зарубіжних (або вітчизняних) відповідних навчальних закладах з метою засвоєння окремих навчальних курсів та ознайомлення з виробничою практикою. Безперечно, це на якісно вищій ступінь піднімає рівень володіння випускником іноземною мовою.

Серйозними перешкодами на шляху вивчення ділової іноземної мови є недостатня підготовка як абітурієнтів, так і безпосередньо викладачів (в першу чергу, лекторів нормативних навчальних дисциплін).

Першочерговими кроками на шляху поглибленого вивчення іноземної (пріоритетно – англійської) мови мають стати:

- нормативне регулювання годин вивчення ділової іноземної мови на рівні Міністерства освіти і науки України: включення в навчальні плани освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр” 2-3 кредитів ділової іноземної мови;
- реалізація доплат викладачам за викладання ними дисциплін на іноземній мові (повністю в розрізі виділених академічних годин або протягом завчасно погодженого окремого часового проміжку);
- уніфікація методичного забезпечення: затвердження формату конспекту лекцій та практичних занять з анотаціями та глосарієм базових іноземних термінів.

В організаційному плані за досвідом окремих вітчизняних ВНЗ доцільно вже після першого курсу за рекомендацією кафедри іноземних мов виокремити групи (групу) з поглибленим вивченням ділової іноземної мови з відповідним підбором викладачів.

Як дозвіл на викладання іноземної мови для викладачів можуть бути не тільки певні сертифікати та свідоцтва, а також екзамен з іноземної мови, складений на кафедрі іноземних мов вищого навчального закладу.

В період фінансових труднощів проблематичним питанням є виплата надбавок за певний рівень володіння іноземною мовою. Тимчасовою мірою для заохочення викладачів до участі в організації навчання на іноземній мові може бути зменшення навантаження (за рахунок фонду випускової кафедри), закріплення за викладачем певної дисципліни, врахування побажання викладача щодо закріплення за дисципліною рейтингового асистента (теж зі знанням іноземної мови) тощо.

**Кваліфікаційні характеристики
професій галузі знань 0305 “Економіка і підприємництво”**

№ пор.	Професія	Завдання та обов'язки	Повинен знати
1	Головний бухгалтер	Визначає, формулює, планує, здійснює, координує організацію бухгалтерського обліку фінансової діяльності; здійснює контроль за ефективним використання ресурсів; бере участь в проведенні економічного аналізу господарської діяльності; веде роботу по забезпеченню суворого додержання фінансової та касової дисципліни тощо	Вітчизняні нормативно правові акти з питань обліку, звітності, контролю фінансово-господарської діяльності підприємства; методи аналізу господарсько-фінансової діяльності; засоби автоматизації обліково-обчислювальних робіт; <i>передовий вітчизняний досвід удосконалення господарсько-фінансової діяльності та організації обліку</i> ; трудове, фінансове та господарське законодавство тощо
2	Головний економіст	Керує науково-економічним та організаційно-економічним забезпеченням діяльності підприємства. Розробляє та організовує впровадження заходів щодо підвищення ефективності та рентабельності виробництва. Сприяє підвищенню обґрунтованості економічних розрахунків, ролі економічних методів управління. Організовує проведення комплексного економічного аналізу. Забезпечує суворе додержання режиму економії всіх видів ресурсів	Вітчизняні нормативно правові акти з питань фінансово-господарської діяльності підприємства; порядок розрахунку економічної ефективності, розроблення нормативів витрат; економіку, організацію виробництва, праці та управління; економічні методи управління і керування підприємством; <i>вітчизняні і світові досягнення науки і техніки</i> тощо
3	Бухгалтер (з дипломом спеціаліста)	Виконує роботи за різним напрямками бухгалтерського обліку. Складає звітні калькуляції собівартості продукції; проводить нарахування та перерахування обов'язкових платежів. Бере участь в проведенні економічного аналізу господарської діяльності підприємства з метою здійснення режиму економії; постійно вивчає передовий досвід та впроваджує передові методи і форми організації ведення бухгалтерської справи тощо	Керівні матеріали з організації бухгалтерського обліку і складання звітності; методи економічного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства; основи економіки, організації виробництва, праці та управління; основи трудового законодавства

№ пор.	Професія	Завдання та обов'язки	Повинен знати
4	Економіст	Виконує роботу щодо здійснення економічної діяльності підприємства. Готує вихідні дані для складання проектів діяльності, бізнес-планів. Здійснює економічний аналіз господарської діяльності підприємства; визначає економічну ефективність організації праці та виробництва. Здійснює контроль за ходом виконання планових завдань, використанням внутрішньогосподарських резервів. Бере участь у формуванні економічного поставлення задач	Законодавчі та нормативні правові акти; порядок розроблення планів, нормативів витрат; методи економічного аналізу та обліку показників діяльності; методи визначення економічної ефективності; організацію оперативного та статистичного обліку; <i>вітчизняний та зарубіжний досвід раціональної організації праці та управління</i> ; основи трудового законодавства тощо

Слушним кроком для поглибленого вивчення іноземної мови є запрошення для викладання окремих лекційних курсів волонтерів з числа іноземних лекторів.

Безперечно, вивчення іноземної мови професійного спрямування не обмежується аудиторіями. Додаткові бали можуть бути за наступні види роботи:

- участь в предметних наукових семінарах (на всіх освітньо-кваліфікаційних рівнях) з підготовкою анотації доповіді на іноземній мові;
- підготовку доповіді на іноземній мові на Міжнародну науково-практичну студентську конференцію;
- підготовку відповіді на іноземній мові на практичних заняттях (в повному обсязі теми, концептуально);
- підготовку рефератів на іноземній мові в розрізі дисциплін (в першу чергу, нормативних) та ін.

Актуальність даної теми є очевидною, і, разом з тим, проблематичною як з фінансово-організаційної, так і побутово-практичної точки зору. Особисто я, лектор з дисципліни “Організація обліку” в магістрів спеціальності “Облік та аудит”, вперше в минулому навчальному році на *абсолютному ентузіазмі* факультативно читала свій лекційний курс (фрагмент анотації наведено в додатку). В результаті, число випускників-магістрів, що захищали диплом на іноземній мові, збільшилось вдвічі.

Практика свідчить, що свідоцтво, видане університетом про захист диплома на іноземній мові, не тільки є підставою для гордості за здобуті знання (звичайно, далекі від досконалості), а й вагомим фактором успішного працевлаштування.